STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Senovės Graikijos kultūra ir menas	

Anotacija
Senovės Graikija laikoma Vakarų Europos kultūros lopšiu, politiškai neapibrėžta vieta, kurioje užgimė filosofija, klasikinis menas, architektūriniai orderiai, demokratija ir daugybė kitų dalykų, kurie vėlesnių Europos kultūrų buvo perimti ir savaip adaptuoti. Kurso metu siekiama apžvelgti ir gilintis į esminius senovės graikų kultūros ir meno reiškinius bei juos atspindinčius antikinius tekstinius bei materialiuosius šaltinius.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Asist. dr. Šarūnas Šavėla, asist. dr. Gražina Kelmelytė	VU Filologijos fakultetas, ARKSI, Klasikinės filologijos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
auditorinė	Pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130 val.	48 val.	82 val.

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Šiuo dalyku siekiama ugdyti: • senovės graikų kultūros kaip reiškinio ir kaip mokslo disciplinos supratimą; kultūros tyrėjo kompetenciją: gebėjimą atpažinti senovės graikų kultūros ir meno reiškinius, kritiškai vertinti antikinės tradicijos tęstinumą Vakarų Europos kultūroje ir mene; tarpkultūrinę kompetenciją ir gebėjimą dirbti daugiakultūrėje aplinkoje; • gebėjimą dirbti ir mokytis savarankiškai, taikant įgytas žinias praktikoje. Studijuojantieji turėtų išmokti rinkti, analizuoti ir sisteminti informaciją iš skirtingų šaltinių, siekti atvirumo naujovėms ir laisvės nuo stereotipų; organizuoti savo darbą ir mokymąsi, pasirenkant tinkamas strategijas užduotims atlikti. • analitinį ir kritinį mąstymą: gebėjimą analizuoti, įžvelgti sąsajas ir vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.). • nusiteikimą mokytis ir siekti kokybės: gebėjimas vertinti kokybę ir nusiteikimas nuolat tobulėti.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Išklausę šį dalyką, studijuojantieji:		
– įgis žinių apie senovės antikinę kultūrą ir meną; gebės išvardyti ir paaiškinti svarbiausius senovės graikų kultūros ir meno reiškinius; supras senovės graikų kultūros ir meno savitumą; mokės atpažinti pagrindinius graikų kultūros ir meno paminklus, antikinio gyvenimo reiškinius;	Tradicinės ir įtraukiamosios paskaitos su probleminio dėstymo elementais, aktyvaus mokymo(-si) metodai (grupės diskusija), vaizdo įrašų peržiūra, tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizė ir aptarimas, pranešimų rengimas ir pristatymas)	Kontrolinis testas (atvirojo ir uždarojo tipo užduotys ir klausimai), pranešimo skaitymas, privalomos, seminarų ir papildomos literatūros skaitymas, darbas semestro metu.
– gebės analizuoti senovės graikų kultūros ir meno reiškinius, įžvelgti sudėtines dalis ir ryšius tarp jų; suvokti graikų kultūros ir meno raidą, jos koreliaciją su	Tradicinės ir įtraukiamosios paskaitos su probleminio dėstymo elementais, aktyvaus	Kontrolinis testas (atvirojo ir uždarojo tipo užduotys ir klausimai), pranešimo

vėlesnėmis Europos kultūromis;	mokymo(-si) metodai (grupės diskusija), vaizdo įrašų peržiūra, tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizė ir aptarimas, pranešimų rengimas ir pristatymas)	skaitymas, privalomos, seminarų ir papildomos literatūros skaitymas, darbas semestro metu.
– gebės taikyti žinias apie senovės antikinę kultūrą ir meną bendraudami (ne)oficialiose situacijose, dalyvauti diskusijoje ir reiškinius ir pagrįsti savo nuomonę; supras svarbiausias graikų kultūros, meno, architektūros sąvokas bei terminus; kritiškai vertinti informaciją apie senovės graikų kultūrą;	Aktyvaus mokymo(-si) metodai (minčių lietus, grupės diskusija, darbas grupėmis/poromis), vaizdo įrašų peržiūra, tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizė ir aptarimas).	Kontrolinis testas (atvirojo ir uždarojo tipo užduotys ir klausimai), pranešimo skaitymas, privalomos, seminarų ir papildomos literatūros skaitymas, darbas semestro metu.
– bus pasirengę savarankiškai semtis žinių apie antikinę kultūrą: surasti, įvertinti ir susisteminti informaciją apie pasirinktą kultūros reiškinį / lankytiną vietą, parengti ir perskaityti pranešimą.	Tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizė ir aptarimas, vaizdo įrašų peržiūra, pranešimų rengimas ir pristatymas).	Pranešimo parengimas ir skaitymas

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**								**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
1. **Įvadas. Graikų kultūros horizontai.** Graikų kultūros ištakos. Graikijos kultūros fenomenas, jo reikšmė Vakarų Europos civilizacijai ir periodizacija. Kretos-Mikėnų, Egėjo salų kultūros ir Rytų kultūrų įtaka ikigraikiškajai civilizacijai, šių kultūrų simbiozė ir sankirta su indoeuropietiškąja kultūra.	**4**		**2**				**6**	**2**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 20–48.
2. **Demokratijos gimimas ir politinis gyvenimas**. Demokratinės santvarkos atsiradimas ir raida; visuomeninis politinis gyvenimas „aukso amžiaus“ Atėnuose (eklesija, heliaija ir teismų sistema).	**4**		**2**				**6**	**5**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 50–78; – Herodotas, *Istorija*, 1.59–64. – Tukididas, *Peloponesiečių karas su atėniečiais* (2 knyga: *Periklio laidotuvių kalba*).
3. **Graikų religija ir kultas**. Svarbiausios pranašysčių bei kulto vietos (Delfai, Dodonė, Acheronto ir Amfiarajo, Trofonijo orakulai); svarbiausios šventės bei misterijos (Panatėnajos, Dionisijos, Eleusinijos, Karnėjos, Tesmoforijos); teatro kilmė ir vaidinimai, aukos ir aukojimai.	**4**		**2**				**6**	**4**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 145–167; – Vilius Bartninkas, „Pilietinė tapatybė ir pamaldumas Platono *Įstatymuose*“. – Hesiodas, *Teogonija.*
4. **Kasdienybė ir buitis**. Senovės graikų buitis ir papročiai (namai, apranga, papuošalai, maistas, šeima, vestuvės, laidotuvės, poilsis, pramogos, muzika); moterys antikinėje Graikijoje.	**4**		**2**				**6**	**4**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 125–144. – Aristofanas*, Moterys tautos*

									susirinkime.
5. **Švietimas ir laisvalaikis**. Senovės graikų švietimo ir ugdymo sistema (*kalokagathia*), fizinis ir muzikinis lavinimas, pirmosios mokyklos (*paidagogos* ir *didaskalos*); panhelėninės graikų sportinės bei varžybinės tradicijos olimpinėse, pitinėse, istminėse ir nemėjinėse žaidynėse.	**4**		**2**				**6**	**3**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 177–188. – Platonas, *Teagas.*
6. **Graikų architektūra**. Šventyklų tipai ir orderiai, svarbiausios orderių dalys. Žymiausios jonėninės ir dorėninės šventyklos. Atėnų akropolio architektūrinis ansamblis. Olimpijos, Delfų, Italijos ir Mažosios Azijos miestų architektūros paminklai.	**4**		**2**				**6**	**4**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 79–90, 195–236, 248–259. – Pausanijas, *Graikijos aprašymas*, in: Dailės *istorijos šaltiniai. Antologija*, p. 459–462; – Platonas, *Timajas* 47a-b; 48e–49a, 53e–54a.
7. **Graikų skulptūra**. Archajinio laikotarpio skulptūra; Klasikinio laikotarpio skulptūra: žymiausi skulptoriai ir jų kūriniai; skulptūrinis portretas; reljefinė skulptūra; Helenizmo laikotarpio skulptūra: Pergamo mokykla (Pergamo aukuro reljefai), žymiausios skulptūros ir skulptūrinės grupės.	**4**		**2**				**6**	**7**	Literatūros skaitymas: – Dalia Dilytė, *Senovės Graikijos kultūra*, p. 91–124; – Gombrich, *Meno istorija*, 3–4 skyriai. – Platonas, *Valstybė*, 6.509e–511e; – Ksenofontas, *Memorabilia,* 3.10.3–10.
8. **Sparta ir spartiečiai**. Visuomeninio ir kasdienio spartiečių gyvenimo skirtumai	**4**		**2**				**6**	**6**	Literatūros skaitymas: – Herodotas, *Istorija*, 1.65–68, 6.52–86. – Ksenofontas, *Apie lakedaimoniečių santvarka;* – Senasis Oligarchas, *Apie Atėniečių santvarką.*
Pristatymas								**26**	Literatūros skaitymas, medžiagos paieškos, atranka ir analizė, darbo rašymas.
Egzaminas								**21**	Pasiruošimas egzaminui
Iš viso	**32**		**16**				**48**	**82**	

Vertinimo strategija	**Svoris proc.**	**Atsiskaitymo laikas**	**Vertinimo kriterijai**
Vertinimas:			
Pristatymas Studento savarankiškai rengiamas pristatymas vienam iš seminaro tekstų	40 %	Semestro metu iki sesijos pradžios	Darbas vertinamas 10 balų skalėje: 10 (puikiai). Puikios, išskirtinės žinios ir gebėjimai. Nėra faktinių klaidų, suformuluotas aiškus darbo tikslas ir atitinkamos išvados, darbo argumentuose atsispindi gilus ir neformalus dalyko išmanymas. 9 (labai gerai). Tvirtos, geros žinios ir gebėjimai. Nėra ar beveik nėra faktinių klaidų, suformuluotas aiškus darbo tikslas ir atitinkamos išvados, darbo argumentuose atsispindi dalyko išmanymas. 8 (gerai). Geresnės nei vidutinės žinios ir gebėjimai. Nėra esminių faktinių klaidų, suformuluotas aiškus darbo tikslas

			ir atitinkamos išvados, darbo argumentuose atsispindi dalyko supratimas. 7 (vidutiniškai). Vidutinės žinios ir gebėjimai. Nėra esminių faktinių klaidų, ne visiškai aiškus darbo tikslas ar išvados, darbo argumentuose atsispindi tam tikras dalyko supratimas. 6 (patenkinamai). Žinios ir gebėjimai blogesni nei vidutiniai. Yra nemažai ar esminių faktinių klaidų, neaiškus darbo tikslas ar išvados, darbo argumentuose atsispindi tam tikras dalyko supratimas. 5 (silpnai). Žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus. Yra daug ar esminių faktinių klaidų, neaiškus darbo tikslas ir išvados, darbo argumentuose neatsispindi dalyko supratimas arba argumentai nerelevantiški. 4, 3, 2, 1. Netenkinami minimalūs reikalavimai.
Egzaminas Studento savarankiškai auditorijoje rašomas egzaminas, kurį sudaro uždari ir atviri klausimai iš paskaitose ir privalomos literatūros sąraše nurodytos literatūros medžiagos.	60 %	sesijos metu	Darbas vertinamas 10 balų skalėje: 10 (puikiai). Puikios, išskirtinės žinios ir gebėjimai. Teisingai atlikta 95–100 proc. užduočių. 9 (labai gerai). Tvirtos, geros žinios ir gebėjimai. Teisingai atlikta 85–94 proc. užduočių. 8 (gerai). Geresnės nei vidutinės žinios ir gebėjimai. Teisingai atlikta 75–84 proc. užduočių. 7 (vidutiniškai). Vidutinės žinios ir gebėjimai, yra neesminių klaidų. Teisingai atlikta 65–74 proc. užduočių. 6 (patenkinamai). Žinios ir gebėjimai blogesni nei vidutiniai, yra klaidų. Teisingai atlikta 55–64 proc. užduočių. 5 (silpnai). Žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus. Teisingai atlikta 51–54 proc. užduočių. 4, 3, 2, 1. Netenkinami minimalūs reikalavimai.
Šio dalyko užduotyse ir atsiskaitymuose generatyvinio dirbtinio intelekto (GDI) įrankiai gali būti naudojami tik pagalbinėms reikmėms, aiškiai nurodant jų panaudojimo apimtį ir pobūdį. Visais atvejais vadovaujamasi Filologijos fakultete priimtomis GDI naudojimo gairėmis ir etiško elgesio principais. Pažeidę šias nuostatas studentai prisiima atsakomybę, numatytą Vilniaus universiteto teisės aktuose.			

Autorius	**Leidimo metai**	**Pavadinimas**	**Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda**
Privalomoji literatūra			
Bartninkas, Vilius	2015	„Pilietinė tapatybė ir pamaldumas Platono *Įstatymuose*“, *Literatūra* 57 (3), p. 7–15	https://www.zurnalai.vu.lt/literatura/article/view/9873/7696
Dilytė, Dalia	2007	*Senovės Graikijos kultūra*	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Herodotas (vertė Jonas Dumčius)	1988	*Istorija* (1.59–68, 6.52–86)	Vilnius: Mintis
Gombrich, Ernst (vertė Irena Jomantienė)	2014	*Meno istorija* (3–4 skyriai)	Vilnius: Alma littera
Seminarų literatūra			
Aristofanas (vertė Audronė Kudulytė-Kairienė)	2022	*Moterys tautos susirinkime*	Vilnius: Žara
Hesiodas (vertė Audronė Kudulytė-Kairienė)	2002	*Teogonija*	Vilnius: Aidai
Ksenofontas	1925	*Apie lakedaimoniečių santvarka*	Loeb Classical Library 183 https://www.loebclassics.com

Ksenofontas	2013	*Memorabilia* (3 knyga)	Loeb Classical Library 168 https://www.loebclassics.com
Senasis Oligarchas (vertė Mantas Adomėnas)	2015	*Apie Atėniečių santvarką*	https://nzidinys.lt/project/2015-nr-4/
Pausanijas (vertė Vytautas Ališauskas)	2012	*Graikijos aprašymas*, in: Dailės *istorijos šaltiniai. Antologija*, sud. Giedrė Jankevičiūtė, p. 459–462	Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla
Platonas (vertė Jonas Dumčius)	2000	*Valstybė*	Vilnius: Pradai
Platonas (vertė Naglis Kardelis)	1995	*Timajas*	Vilnius: Aidai
Platonas (vertė Alius Jaskelevičius)	2014	*Teagas*	https://nzidinys.lt/project/2014-nr-1/
Tukididas (vertė Tatjana Aleknienė)	2018	*Peloponesiečių ir atėniečių karas*	https://nzidinys.lt/project/2018-nr-1/
Papildoma literatūra			
Bayliss, Andrew J.	2020	*The Spartans*	Oxford: Oxford University Press
Beck, Hans, ed.	2013	*A Companion to Ancient Greek Government*	Oxford: Blackwell
Boardman, John	1998	*Graikų menas*	Vilnius: R. Paknio leidykla
Ogden, Daniel, ed.	2007	*A Companion to Greek Religion*	Oxford: Blackwell
Osborne, Robin	1998	*Archaic and Classical Greek Art*	Oxford: Oxford University Press
Osborne, Robin	2000	*Classical Greece*	Oxford: Oxford University Press

Atnaujinta 2026-11-23